

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, 1. РАЗРЕД

ПЛАН ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ПОЛАГАЊЕ РАЗРЕДНОГ ИСПИТА (АВГУСТОВСКИ РОК,
2022/2023)

I КЊИЖЕВНОСТ

I.1. УВОД У ПРОУЧАВАЊЕ КЊИЖЕВНОГ ДЕЛА

1. Појам и врсте уметности
2. Књижевност као уметност. Одлике књижевноуметничког језика на примеру песме *Сунце се гјевојком жени*
3. Читање, доживљавање и проучавање књижевног дела на примеру песме *Звезде* Јована Дучића
4. Анализа лирске песме *Сејтембар* Стевана Раичковића
5. Структура књижевног дела (грађа, тема и мотив, фабула и сиже, лик)
6. Андрићеви ставови о књижевности у беседи *О њричи и њричању*
7. Разврставање (подела) књижевности. Народна (усмена) и уметничка (ауторска) књижевност. Књижевни родови и врсте
8. Тематско-мотивска и жанровска анализа новеле *Туја* А. П. Чехова
9. Приповетка као књижевна врста. *Први њуј с оцем на јујрење* Лазе Лазаревића
10. Епска песма као књижевна врста. Анализа епске песме *Бановић Сѡрахиња*
11. Роман као књижевна врста. Данило Киш, *Рани јагу*
12. Драма као књижевни род. Драмске врсте. Настанак, развој и одлике античке трагедије. Мит као грађа и исходиште
13. Софокле, *Анѡиѡна*

I.2. КЊИЖЕВНОСТ СТАРОГ ВЕКА

14. Књижевност старог века (периодизација, настанак, преглед значајних појава и дела)
15. Сумерско-вавилонска књижевност: *Еѡ о Гилѡамешу*
16. Хеленска књижевност. Хомерови епови: *Илијага* и *Одисеја* (приказ). Анализа одломака из *Чиѡанке*
17. *Библија*: настанак, структура, књижевни значај
18. Стари завет: *Леѡнда о ѡѡѡѡу*, *Пјесма над ѡјесмама*
19. Нови завет: *Јеванђеље ѡо Маѡеју*. *Бесједа на Гори*, *Сѡрадање и васкрсење Госѡода нашеѡ* Исуса Христа
20. Дијалог епоха: Борислав Пекић. *Чуго у Јабнелу* (одломак из романа *Време чуда*)

I.3. НАРОДНА (УСМЕНА) КЊИЖЕВНОСТ

21. Одлике народне (усмене) књижевности. Вуков рад на сакупљању, објављивању и проучавању народних умотворина. Класификација народне (усмене) књижевности
22. Народна лирска поезија. Анализа песме *Срѡска гјевојка*
23. Бугарштица *Марко Краљевић и браѡ му Ангријаш*. Епска биографија Краљевића Марка
24. *Комади од различнијех косовскијех ѡјесама*

* Дијалог епоха: Васко Попа, *Усѡравна земља* (циклус *Косово ѡље*)

25. Народна епска песма *Диоба Јакшића*. *Ойеџ Диоба Јакшића*. Компаративни приступ. Варијантност
26. Анализа народне епске песме *Ројсџво Јанковић Сџојана*
27. Народна балада *Хасанаџиница*
28. Народна проза. Кратке фолклорне форме. Анализа народне приче *Дјевојка бржа од коња*

I.4. КЊИЖЕВНОСТ СРЕДЊЕГ ВЕКА

29. Средњовековна књижевност (теме и мотиви, развој, језик, књижевне врсте, репрезентативна дела). Српска књижевност у средњем веку
30. Житије као књижевна врста у српској средњовековној књижевности (појам, настанак, уметнички и историјски значај, преглед најважнијих остварења). Свети Сава, *Жиџије Свеџоџ Симеона*. Теодосије, *Жиџије Свеџоџ Саве*
31. Јефимија, *Похвала кнезу Лазару*
32. Анализа *Слова љубве* деспота Стефана Лазаревића
33. Константин Филозоф, *Жиџије десџоџа Сџефана Лазаревића*

I.5. КЊИЖЕВНОСТ ХУМАНИЗМА И РЕНЕСАНСЕ

32. Поетика хуманизма и ренесансе
33. Данте, *Божансџвена комедија* (приказ дела). Анализа одломка из *Пакла* у *Чиџанци*
34. Бокачо, *Декамерон* (приказ дела). Анализа новеле *Федериџо и мона Ђована*
35. Петрарка, *Канџонијер* (приказ збирке песама). Анализа два сонета по избору ученика
36. Вилијам. Шекспир, *Ромео и Јулија*
37. Мигел де Сервантес, *Дон Кихоџ* (приказ дела и анализа одломка из *Чиџанке*)
38. Књижевност хуманизма и ренесансе у Дубровнику и Боки Которској. Значајни писци и њихова дела

II ЈЕЗИК. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

II.1. ОПШТИ ПОЈМОВИ О ЈЕЗИКУ

1. Место језика у људском животу
2. Језик и комуникација
3. Раслојавање језика
4. Функционални стилови
5. Подела и опис дијалеката српског језика
6. Стандардни (књижевни) језик. Стандардизација и стандарднојезичка норма. Језички приручници и служење њима (правопис, речник, граматика)
7. Екавски и ијекавски изговор. Ђирилица и латиница
8. Језички систем и науке које се њиме баве

II.2. ФОНЕТИКА СА ФОНОЛОГИЈОМ И МОРФОФОНОЛОГИЈОМ

9. Основни принципи поделе гласова у српском језику. Глас и фонема
10. Правопис и гласовне промене (примена знања на одабраним примерима). Фонетски и етимолошки правопис
11. Морфофонологија. Појам гласовне промене (алтернације). Опис и класификација гласовних промена (преглед)

12. Слог. Подела речи на слоге
13. Морфофонологија. Фонолошке алтернације: једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту творбе; губљење сугласника; асимилација и сажимање самогласника
14. Морфофонологија. Морфолошки и творбено условљене алтернације сугласника: палатализација; сибиларизација; јотовање
15. Морфофонологија. Морфолошки и творбено условљене алтернације самогласника: непостојано **а**; промена **л** у **о**; превој вокала; преглас (алтернација **о** : **е**); дисимилација самогласника; покретни вокали
16. Писање консонанта **х** и сонанта **ј**

II.2. РАЗВОЈ СРПСКОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА ДО 19. ВЕКА

17. Развој српског књижевног језика. Старословенски језик. Српскословенски језик. Српски књижевни језик у 18. веку: рускословенски и славеносрпски језик. Ка победи народног језика
18. Акценатски систем српског језика

II.4. ПРАВОПИС

19. Фонетски и етимолошки правопис. *Правопис* као језички приручник и служење њиме
20. Однос гласова и гласовних промена
21. Употреба великог слова
22. Растављање речи на крају реда. Писање цртице. Спојено и одвојено писање речи (писање предлошких проклитика и речце **не**)

ЛИТЕРАТУРА

1. Читанка за први разред гимназија и средњих стручних школа. **Klett**: Београд, 2019.
2. Граматика за први разред гимназија и средњих стручних школа. **Klett**: Београд, 2019.
3. Радни материјали у Гугл учионици за одељење 1-2